

Heindonk

Diepvries Broekventje

4 december 2010

Was het zo dat Koning Winter vorige week nog enigszins beleefd maar ruim voor zijn beurt had aangeklopt, in de loop van de week beukte hij brutaal de deur van Mevrouw Herfst in. Om zich met veel vertoon van de natuur meester te maken. Hij liet daarbij als visitekaartje een dikke laag sneeuw en voor ons ongewoon lage temperaturen achter. Daardoor ontstond hier en daar in de natuur een vreemd beeld. Bomen die nog koppig een groot deel van hun bladerdek vasthielden maar die voor de rest wel gehuld waren in de witte lijkwade van de winter.

Het vroom. Stenen uit de aarde

Vermits ongeveer elke lokale weerprofeet het had over meer sneeuwval in de loop van de dag en mogelijk ijzelgevaar, leek het me niet aangewezen al te ver van huis te gaan wandelen. Zo boden zich eigenlijk slechts twee mogelijkheden aan: de Badlengienwandeling in het Oost-Vlaamse Baglem en de 29^e Broekventjestochten in het Antwerpse Heindonk. Elk ongeveer even ver van honk. Wat het geworden is, is ondertussen wel al duidelijk. En waarop de keuze berustte? Op de naam van de wandeling, wat had je dan gedacht? Broekventjestochten... wie bedenkt het? Bovendien voelde ik me genoodzaakt ook tot het gilde van de Broekventjes toe te treden voor

deze gelegenheid. Kijk, wandelen is een eenvoudige bezigheid. Of sport, zo je wil. Je zet de ene voet voor de andere, zorgt er daarbij voor niet om te vallen en je komt vooruit. Mits lang genoeg volgehouden kan je zo merkwaardig grote afstanden afleggen. Heel veel mensen kunnen het en doen het ook. Maar er moet wel even rekening gehouden worden met de outfit die voor deze bezigheid is aangewezen. De keuze daarvan is veel meer pragmatisch dan aan mode gebonden. Ze wordt hoofdzakelijk bepaald door de heersende klimatologische omstandigheden. Vermits die dit keer een grimmig en kouwelijk karakter hadden, leek het me aangewezen niet onbeslagen ten ijs (!) te komen. Dus was mijn klederdracht voor deze gelegenheid uit veel verschillende lagen opgebouwd. Ik bespaar je de details. Het volstaat een lange onderbroek en een gevoerde trekkingbroek te vermelden. Afgaande op die attributen voelde ik me ook enigszins een... broekventje. Jawel. Maar kou heb ik niet geleden.

Het zag er nogal guur en gevaarlijk uit toen ik de rit van ruim driekwart uur aanvatte. Behalve in ons straatje viel het rijden echter heel hard mee. Er was uitbundig met zout gestrooid en door het intensief berijden was het laatste restje ijs en sneeuw van het asfalt verdwenen. Al bleef een beetje voorzichtigheid niet overbodig. De thermometer aan het supermarketje hier niet ver vandaan vertelde dat het min zeven was! Daar zal de groten-deels onbewolkte lucht tijdens de nacht wel voor iets tussen hebben gezeten. Een helder blinkende Venus illustreerde het onbedekte heelal. Naarmate ik dichterbij mijn doel kwam,

werden de thermometers optimistischer en bij de (gesloten) apotheker in Blaasveld was het wat later op de voormiddag al zelfs maar min één meer.

Waardoor het is weet ik niet. Telkens ik me echter in deze omgeving begeef en voor het vinden van de juiste ankerplaats vertrouw op de GPS, gaat het mis. Die probeert me nu al herhaaldelijk te sturen langs onbestaande wegen of, zoals nu, langs een doodlopende weg. Of ik wordt een straat met eenrichtingsverkeer ingestuurd. Van de verkeerde kant wel te verstaan. Het kostte me dit keer meer dan een kwartier extra rondrijden voordat ik arriveerde bij de ingang van de Bloso Watersportbaan Hazewinkel. Waarbij computerkabouter Bram meestal zat te jengelen dat ik moest omkeren. Stoute jongen! En dan had de goede Sint hem nog wel nieuw kaartmateriaal gebracht om zijn geheugen fris en bij de tijd te houden. Wat allerm minst belet dat hij koppig volhardt in de boosheid en blijft vasthouden aan die onmogelijke reismogelijkheden.

Ruim baan voor de watersport

In de zaal waar moest ingeschreven worden was het nog stil. Daar zullen het vroege uur en de weersomstandigheden wel voor iets tussen gezeten hebben. Er waren meer medewerkers van De Vaartlandstappers dan wandelaars aanwezig.

Het was bepaald niet voor het eerst dat ik op een wandeling de Watersportbaan Hazewinkel bezocht. Je kan moeilijk in de omgeving van Willebroek gaan wandelen zonder dat je daar terecht komt. Of minstens in het zeer ruime natuurgebied waar de watersportbaan ligt. Vermits de Rupel hier niet ver af is, had ik tot nu toe steeds gedacht dat de grote en kleine watervlakken die hier te vinden zijn, wel afkomstig moesten zijn van het afgraven van klei. Maar nee hoor! De grote watersportbaan van olympische afmetingen en een nabijgelegen zeilvijver zijn ontstaan door zandwinning op het grondgebied van de gemeenten Heindonk, Blaasveld, Heffen en Willebroek. Daardoor zijn twee watervlakken van respectievelijk 60 en 40 hectare geschapen. Toen die exploitatie stilviel, ergens in de jaren zeventig van vorige eeuw, werd het polyvalent watersportcentrum Bloso Hazewinkel daarrond uitgebouwd.

Al wie het zo nu en dan eens aandurft om met een grote houten lepel in het water te pletsen teneinde een bootje voort te stuwten, die kent Hazewinkel wel. Degenen die liever kijken naar hoe anderen dat doen, uiteraard ook. Het Bloso-centrum Hazewinkel heeft met zijn watersportbaan immers internationale faam verworven voor de kajak- en roeisport. De reclamebuzz heeft het erover dat vele nationale en internationale ploegen het de ideale trainingsplaats vinden om een kampioenschap voor te bereiden. Jaarlijks worden hier dan ook een aantal belangrijke nationale en internationale regatta's georganiseerd.

Denk maar niet te licht over dit centrum en zijn omgeving. Het Bloso-watersportcentrum Hazewinkel bevindt zich in een 300 ha groot natuurgebied. Moet er nog zand zijn?

Broek

Het allereerste stukje van de wandeling ging langs de roeibaan. Heel rechtlijnig. Om een eind verder het Broek van Blaasveld in te duiken. Een gebied dat niet minder dan 675 ha groot is. Maar „broek“? Aha, een bekende benaming! Inderdaad, ook hier slaat die naamgeving allerm minst op het kledingstuk waarvan ik op deze tocht rijkelijk was voorzien. Wel op een moerassig gebied. Er zijn echter nog wel meer gelijkenissen met het stukje Vlaanderen dat aan de achterdeur ligt van waar ik dit schrijf. Ook in het Broek van Blaasveld is de huidige toestand gevormd door het ingrijpen van de mens. En wel in de eerste plaats door het uitgraven van turf. Een bekend verhaal. Daar houdt het echter niet mee op. Ook hier werden, net als in het Berlare Broek, later massaal populieren aangeplant. Alleen is voor het ontstaan van het veengebied nu niet de Schelde maar wel de Rupel verantwoordelijk. Door de vele overstromingen van die laatste rivier was het Broek eeuwenlang vrijwel ontoegankelijk. Zo werd er in alle rust veen afgezet en dat maakte dan weer de vorming van een dikke turflaag mogelijk. Vanaf de twaalfde eeuw werd begonnen met het indijken van de rivier. Vanzelfsprekend verminderden daardoor de overstromingen drastisch. Er konden zich meersen en hooilanden ontwikkelen. De bewoners groeven de turf op om als

Wie op dit bankje wou gaan zitten, zou dra nattigheid voelen.

brandstof te gebruiken. De gaten die achterbleven werden de vijvers van nu. In 1920 werd een groot deel van het gebied aangekocht door de luciferfabriek Union Match. En toen verschenen daar de populieren. Een houtsoort die snel groeit en precies goed was om lucifers van te maken. Door het aanplanten van dit populierenbos verdwenen helaas heel wat soortenrijke hooilanden. Toen dat besef groeide en het belang van die soortenrijkdom werd erkend, is men begonnen om die monocultuur geleidelijk aan te vervangen. De populieren worden gekapt maar er zijn er desondanks toch nog altijd veel.

Een deel van het Broek, het Arkenbos, is wat hoger en droger want het ligt op de ruggen van alweer oude bekenden: landduinen. Al zijn die hier nog maar nauwelijks te onderscheiden wegens sterk geërodeerd. Ze zijn er echter wel.

Al dat water en die bossen trekken natuurlijk veel vogels die hier dan ook in groten getale voorkomen. In deze tijd van het jaar en gegeven de weersomstandigheden waren de meeste van die soorten al lang naar betere oorden vertrokken of ze hielden zich schuil. Slechts verschillende soorten eendjes, al eens een aalscholver, kraaien en eksters waren er te zien en vooral te horen. Behalve dan een eenzame merel die zich door mijn aanwezigheid gestoord wist en verontwaardigd „tsjuk, tsjuk“ op de wieken ging.

Behalve vele vogelsoorten zijn er natuurlijk ook ontelbaar vele soorten planten te vinden. In het Broekdomein staan het ontmoetingscentrum Scheyvaerts en een boswachterswoning. In het ontmoetingscentrum was eerder al eens een rust- en controlepost op een andere wandeling. Het is ook het centrum waar velerlei inlichtingen te vinden zijn over het Broek. Dit keer ging de wandeling stilletjes aan het schijnbaar uitgestorven gebouw voorbij.

Wonder ten is geen wonder

Kort na het ontmoetingscentrum Scheyvaerts scheidden de langere wandelafstanden zich af van de kortere en lag een stukje door-

De kapel van Onze Lieve Vrouw van de Veertienbunders.

heen de Rotteringen te wachten. Zijn naam getrouw lag de ondergrond hier nogal zacht. Door de vrieskou was de dikke modderlaag echter tot een deegachtige consistentie veranderd. Wat ik wel kon appreciëren na mijn modderbad van vorige week. Eerst ging het door een heel stil bos. Langs de rand van het Broek: de Broekweg, op de grens met de bebouwing. Er staat daar een kapel met een merkwaardige naam: Onze Lieve Vrouw van de Veertienbunders. Wat die „veertienbunders“ ermee vandoen hebben weet ik niet en ik ben het ook niet te weten gekomen. Wel dat een „bunder“ een vlaktemaat is voor honderd roeden. Dat heeft echter geen plaats in het verhaal van hoe het kapelletje tot stand is gekomen. Natuurlijk is het zo dat er een wonder moest geschieden voordat er hier een kapel werd gebouwd. Eerst een houten gebouwtje, later het huidige stenen optrekje.

In 1636 vond ene Michael Van Breedam hier in het water een Mariabeeldje. Zomaar. Niemand wist waar het vandaan kwam of hoe het daar kwam. Naar aloud gebruik werd het echter aan een eikenboom opgehangen. Niets bijzonder ware het niet dat in de strenge winter van 1760 het water waarin het beeldje werd gevonden ijsvrij bleef. Heel de winter lang. Terwijl overal elders het water stenen dik vroom. Daarop werd aan de rand van de vijver en van dat nooit bevrozende putje een houten kapelletje opgetrokken. In 1860 werd dat door een stenen gebouwtje vervangen.

Brood en ander gebak

De eerste rustpost was gevestigd in Blaasveld. In het Volkshuis. Ik wist niet dat ze überhaupt nog bestonden. Deze bastions van het gedachtegoed waartegen meneer pastoor vanaf zijn kansel destijds heftig fulmineerde. Wanneer toen het rode gespuis het hart had in volle verkeizingsstrijd op het dorpsplein te gaan staan met leuzen als: „Niet rood, geen brood“ dan mobiliseerde meneer pastoor zijn knokploeg. Boerenkinkels met de stront nog aan hun klompen die met datzelfde schoeisel de posters in elkaar sloegen. Waarna de gehavende groep zich kon terugtrekken in het Volkshuis om de wonden te likken. En, voorwaar, zelfs hun bloed was rood! Nu echter mensen vervangen zijn door managers zijn die Volkshuizen te duur geworden. En niet rendabel. En niet van deze tijd. Dus werden ze het voorbije decennium massaal gesloten. Zou het daar ook soms mee te maken hebben dat de socialistische partij in Vlaanderen steeds erger in het moeras zinkt en zijn traditionele kiezers verliest aan lieden die altijd hard roepen en die nooit wat bewijzen?

Blaasveld... het is niet zo dat dit dorp aan zijn naam komt doordat het daar meer dan elders waait over de velden. Of dat er ooit glas werd geblazen. Of nog dat de inwoners daar berucht waren omwille van hun veesten. Nee, sinds 1125 staat Blaasveld als Blaresfelde bekend. Dat betekende zoiets als „kaal, dor veld“. Het was in de Middeleeuwen wel een leen van de heren van Grimbergen. Het dorp werd door de fusies van de gemeenten, in de zeventiger jaren van vorige eeuw, een deelgemeente van Willebroek. Het is in wezen een erg lintvormig „straatdorp“. Met nochtans een heleboel groen op zijn grondgebied. De Mechelsesteenweg slingert zich doorheen het dorp en het verdere landschap van west naar oost, over Heffen en Battel, naar Mechelen toe.

Het Broekventje met een sneeuwmutsjie

De nabijheid van het Broek en Willebroek inspireerde iemand om een „Broek“ventje te creëren. Het ventje werd meer dan een kwart eeuw geleden geboren. Het is een culinaire specialiteit van het Vaartland. Het ontstond op 11 september 1976, tijdens de Historische Dagen van Blaasveld. Het was een idee van Karel De Decker, die reeds in 1958 de naam „Vaartland“ voor de streek had bedacht. In 1975 stelde hij Freddie Moeremans, de geschiedschrijvende bakker uit Blaasveld, voor om een eetbaar „ambassadeur“ van de streek in het algemeen en van Blaasveld in het bijzonder te scheppen. Dat zou dan een baksel, het „Broekventje“, worden. Een figuurtje van 14 centimeter hoog in een soort zachter en anders gekruide speculaas waaraan verschillende mensen meewerkten om het tot stand te brengen. Dus daar hebben de Vaartlandstappers de naam voor hun winterwandeltocht vandaan! Daar bleef het echter niet bij. Het speculaasmannetje kreeg in september 1986 zowaar een vrouwtje, het „Broekwefke“. Bovendien staat

nu sinds 1998, aan het Wouters Lefebvreplein bij de kerk in Blaasveld het Broekventje in Franse natuursteen. Het is een beeldhouwwerk van Vincent Leboda dat tot stand kwam mede dankzij de sponsoring van de familie Moeremans.

De kleren maken de man

In de kerk van Blaasveld ben ik niet binnen geweest. Ten eerste scheen het me toe dat ze niet geopend was. Ten tweede had ik een wandeling af te werken. Nochtans, heb ik achteraf geleerd, is daar minstens één interessant iets te zien. Doorgaans wordt Christus aan het kruis afgebeeld als een uitgemergeld, getormenteerd mens die, op een kleinigheid na, naakt is. In de kerk in Blaasveld echter is de Christus aan het kruis aangekleed! Dat schijnt maar heel zelden voor te komen. Er bestaan in totaal maar drie (bekende) aangeklede Christusbeelden. Dat zijn dan het beroemde „Sancto Volta“ in het Italiaanse Luca en het „Tancremont“ in de provincie Luik. Het derde bevindt zich dus in Blaasveld dat daar blijkbaar niet erg mee te koop loopt. Het is een beeld van 1,2 meter hoog dat gebeiteld is uit een enkele beukenstam. Het is in de veertiende eeuw gemaakt met buitengewoon veel kunstzinnige vaardigheid. Het kleed is zo los en breed dat de benen en knieën er doorheen op een heel natuurgetrouwe manier te onderscheiden zijn.

De kerk van Blaasveld. Het lijkt bijna een antieke kerstkaart...

Oud en dik

Blaasveld was ooit een versterkt kasteel rijk. Dat is in 1947 afgebroken door ene Lacourt en die heeft er een grote villa voor in de plaats gezet. Een deel van dit domein, met de zogenaamde putten van Lacourt, is beschermd als natuureservaat. Hier staat ook de dikste tamme kastanje van het land. Deze monumentale boom moet wel 300 tot 500 jaar oud zijn. Er valt dan ook niet mee te spotten: de omtrek van de stam is, volgens de ene bron

Het nietszeggende gebouw dat in de plaats van het versterkte kasteel is gekomen.

7,1 meter, volgens de andere wel 8 meter. De kruin zou een diameter van achtendertig meter hebben. De boom werd in 1942 als monument beschermd. Ik had hem moeten zien, schijnt het. Je kan er moeilijk naast kijken veronderstel ik. Maar je moet wel weten wáár je moet kijken. En dat wist ik dus niet. Tenzij achteraf.

Eveneens aan de periferie van het Domein van Lacourt staat een historische kapel. Het is mogelijk dat deze kapel werd gebouwd op de plaats van de slotkapel van het voormalige kasteel van Blaasveld. In het bepleisterde en beschilderde interieur met koepelgewelf moet een altaarstuk met de voor-

stelling van Sint Franciscus Xaverius te vinden zijn. Ik ontwaarde er alleen maar een paar nietszeggende beeldjes en een zwart-wit foto van een glimlachend mens. De intentie is me niet bekend. De kapel werd in 1998 beschermd.

Papier hier

Na een tweede bezoek aan het Volkshuis in Blaasveld, ging de tocht verder, de velden in, langs de Kebbingen. Daar staan nog wat overblijfsels van de papierfabriek De Naeyer, met een geklasseerde watertoren daterend van 1903. Dit stuk industriële archeologie is gemaakt van geklonken gietijzeren platen. Er is hier een nieuw industriegebied gegroeid. Langs het wandel- en fietspad is aan de rechter kant het beschermde natuurgebied het Broek De Naeyer te zien. Het gebied fungeert als rustgebied voor verschillende vogelsoorten. Hier huist ook de grootste aalscholverbroedkolonie van Vlaanderen. Het is niet zonder meer toegankelijk.

De figuur van Louis (Lodewijk) De Naeyer kan niet over het hoofd gezien worden. Hij was een industrieel die grote impact zou hebben op het reilen en zeilen in Willebroek. In 1860 vroeg hij aan het gemeentebestuur van Willebroek om een papierfabriek met twee stoommachines te mogen bouwen. Op een stuk land gelegen in de „Kebbingen“, tegen „den oostzydschen vaertdyck“. Zijn geprojecteerde fabriek zou papierdeeg gaan maken. Op basis van...stro! Die grondstof zou worden aangevoerd per schip vanuit Nederland, via de Willebroekse Vaart. Wellicht was Louis De Naeyer toen al op de hoogte van de plannen voor de aanleg van de „Ijzeren weg“ (spoorweg) Mechelen-Terneuzen, Die spoorlijn kwam er inderdaad in 1868 en ze liep, o toeval, langs de fabriek van De Naeyer.

In 1860 was Willebroek nog een landelijke gemeente met nagenoeg geen industrie. Tenzij dan acht brouwerijen! Onder impuls van Louis De Naeyer veranderde Willebroek van landbouwgemeente in een industriegemeente. Al snel werd er 8 ton papierdeeg per dag geproduceerd. Een werkdag duurde toen ongeveer 12 tot 14 uur. Daarbij werd geen onderscheid gemaakt tussen vrouwen en mannen. Voor zijn tijd moet Louis De Naeyer desondanks een visionair en een sociaal bewogen mens geweest zijn. Hij liet huizen bouwen voor zijn arbeiders, stichtte dag- en avondscholen, en liet naast de steeds groter wordende fabriek ook een bakkerij, een economaat, een kinderkribbe, een crèche dus, en een bibliotheek bouwen voor de arbeiders van zijn fabriek. Het moet in die tijd iets geweest zijn dat vrijwel nergens werd vertoond. Mochten wij, vanuit ons hedendaagse perspectief, menen dat alles bij De Naeyer botertje tot de boom was, dan zouden wij ons ernstig vergissen. Ook De Naeyer was een kind van zijn tijd en arbeiders waren in zijn ogen nauwelijks meer dan productiemiddelen. En productiemiddelen, daarvoor moet je zorg dragen, dat is bekend. Machines moeten gesmeerd en onderhouden worden, mensen moeten zo mogelijk

afhankelijk en redelijk tevreden gehouden worden. Zijn op het oog zeer sociale voorzieningen maakten wel dat zijn werknemers met handen en voeten gebonden waren aan het bedrijf. En dat ze dat ook bleven. Daarbij was hun loon lager dan het gemiddelde en de orde en tucht waren draconisch. Wie des zondags dronk leed loonverlies. Wat ook het geval was bij opstandigheid, onachtzaamheid en het „toebrengen van schade“.

Louis De Naeyer huwde in 1860 met Alida Peeters, de dochter van notaris Eduard Peeters. Dat huwelijk bracht slechts één kind voort, een zoon, Eduard. De jongen was amper 13 toen hij in 1875 overleed.

Rond die tijd produceerde de papierfabriek De Naeyer dagelijks ongeveer 40 ton papierpulp. Maar de oorlog tussen Frankrijk en Duitsland zorgde voor een gebrekkige aanvoer van het nodige stro. Daarom ging De Naeyer experimenteren met naaldhout. De houtvezels werden gekookt in een oplossing van calcium en bisulfiet om er papierdeeg van te maken. Dat calcium, kalk, werd als afval gestort op een hoop. Op het terrein waar het stulpje stond dat De Naeyer voor zichzelf en de zijnen had laten optrekken. Het kasteel van de familie De Naeyer was gelegen in een prachtig park. Het park stond gedeeltelijk open voor het publiek. Een grote attractie was het beklimmen van de kalkberg, van waarop men een mooi uitzicht had op de omgeving. Er waren talrijke grachten en vijvers, met idyllische bruggetjes en grotten. Erg vermakelijk voor de bezoekers. In het park stond een kiosk, waar bij mooi weer en op feestdagen muziek gemaakt werd, waarschijnlijk door muzikanten die in de fabriek werkten. Vanzelfsprekend zorgde dit voor een sfeer waarin mensen de zorgen van alledag zonder al te veel moeite konden vergeten. Hij wist wel wat hij deed! Louis De Naeyer was ook nog burgemeester van Willebroek. Hij stierf, 74 jaar oud, in 1902. Zijn begrafenis was een ongezien evenement en hij werd begraven onder een vreselijk pompeus grafmonument.

De fabriek ging in vereffening in 2004.

Het zal zo'n vaart wel lopen

In de loop van het voorgaande is de streek hier al enkele keren „Het Vaartland“ genoemd. Dat is geen toeval of zomaar een uitvindsel van een toeristische dienst. Eén van de belangrijke waterwegen die hier liggen is, behalve de Rupel, ook het kanaal Brussel-Willebroek. De Vaart. Dit kanaal werd al gegraven in de zestiende eeuw. Nu is dat het huidige Zeekanaal. Een economische slagader van Willebroek en omstreken. Geen wonder dat zich langs dit kanaal allerlei industrie heeft gevestigd. Het werd op deze wandeling ook direct duidelijk dat het kanaal dichterbij kwam doordat de dichtheid aan industriebouw steeds toenam.

Een (heel) klein deeltje van de jachthaven van Klein-Willebroek

Eerst ging het traject evenwel langs een tentoonstelling van exorbitante luxe: de jachthaven van Klein-Willebroek. Onvoorstelbaar wat er hier aan fortuin ronddobbert.

Het gehucht Klein-Willebroek wordt gekenmerkt door een historische brug waarvan het silhouet zich duidelijk aftekende tegen de winterlucht. Een metalen constructie die toeliet dat ik en de andere wandelaars nog een rondje door het dorp konden maken aan de overkant van het kanaal. Hier was de derde rustpost ondergebracht in een wat ooit een kapel was geweest. Nu diende het, zeer profaan, als een zaaltje waar grotere gezelschappen terecht

konden. Er staat langs een sluis een opvallend gebouw waarvan de muurankers vertellen dat het al in 1608 werd gebouwd: het Sashuis. Dat werd reeds in 1945 als monument beschermd. In 1988 werd het onder voogdij van het gemeentebestuur gerestaureerd en ingericht als een heemkundig museum dat vooral gewijd is aan de Vaart en, uiteraard, de lokale geschiedenis. Het Sashuis en de „Schans“ waren eeuwenlang de draaischijf van alle verkeer te water tussen het Schelde-Rupel-bekken en Brussel. Van een stille getuige van de Spaanse bezetting ten tijde van de godsdienstoorlogen groeide het gebouw uit tot een trots symbool. De omgeving van het Sashuis werd in 1981 beschermd als dorpsgezicht. Langs het water staat een somber monument dat een schipper en zijn vrouw voorstelt. Het mag duidelijk zijn dat de Vaart en de scheepvaart hier een zeer duidelijke impact hebben. Of althans gehad hebben.

De karakteristieke brug in Klein-Willebroek

Het Sashuis en het dorpsplein

Gepantserd verleden

Even verder, naar de dijk van de Rupel toe, stond dreigend een tank. Een gedenkteken, duidelijk. Een kleine gedenksteen erbij vertelt waar het hier over gaat. Op 4 september 1944 leidde Robert Vekemans, genie-luitenant, een voorhoede van de 11th Armoured Division van het Britse leger langs het Oost Jaagpad over de brug die hier toen nog was. Hij kon daardoor de vijand verrassen zodat de vernieling van een andere brug, die van cruciaal belang was, werd voorkomen. Op die manier werd Willebroek dan meteen ook bevrijd. Het monument en de tank herinneren aan dit gebeuren en aan de vrijheidstrijders die het leven lieten. Alsmede aan de tolbrug „Weduwe Van Enschoot“ die daar van 1853 tot 1946 heeft gelegen. Van die brug is enkel nog een soort geornamenteerd portaal over.

Het oorlogsgedenkteken: een volwassen tank uit de Tweede Wereldoorlog.

De gedenksteen voor luitenant Vekemans

Door de bocht

Het laatste stuk van de wandeling ging over de Rupeldijk. Door de aanwakkerende wind die grotendeels tegen zat, een eerder koud stuk bovendien. Ik verwonder er me steeds over wat voor een machtige rivier die Rupel hier toch wel is. De Schelde is meermaals bezongen in bevlogen verzen. Onder andere door Emile Verhaeren. Maar de Rupel... Ik weet het niet. Die moet het waarschijnlijk stellen met wat lokale poëten hebben voortgebracht. Dichters die niet tot de literaire bloemlezingen op de middelbare school zijn doorgedrongen. Maar breed, majestueus en met ingehouden kracht is de rivier wel.

De Rupel, hier een machtige stroom.

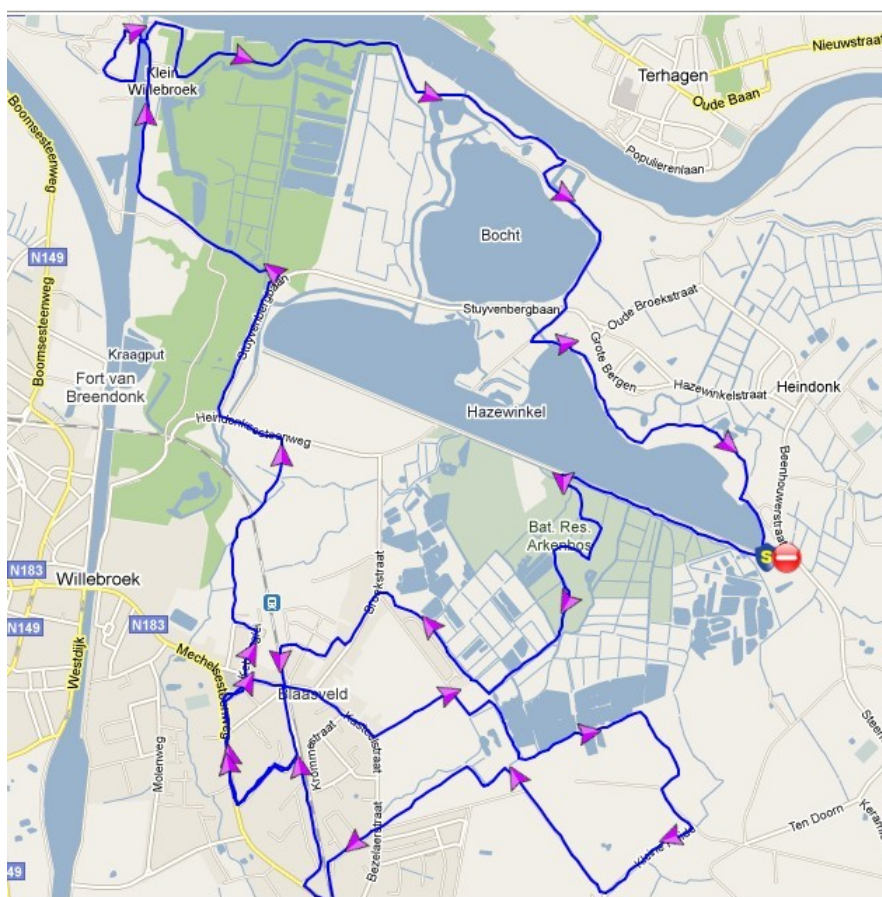
Waar ik van de dijk af moest, stond het kasteeltje „De Bocht“. Dat was, naar verluid, oorspronkelijk een jachtpaviljoen van de graven van Hoorn. In 1698 is er sprake van een speelhuis op die plaats in een vervallen kasteel. Het gebouw met zijn classicistisch uiterlijk dateert van 1797 en de neogotische toren is nog jonger. Die moet er gekomen zijn tussen 1850 en 1860. Het traject leidde rond het domein waar dit gebouw staat. Zodat ik het voor het eerst ook te zien kreeg van de voorkant en niet enkel van de kant die naar de rivier is toegekeerd. Er wordt klaarblijkelijk nog aan gewerkt want er lagen pakken Ytong (gasbeton) stenen op het erf. Het schijnt me toe dat die ten tijde van de graven van Hoorn nog niet bestonden.

Het kasteel heeft de naam gekregen van het gebied waar het staat. De Bocht slaat op het omringende stuk natuur en een grote waterplas. Het watervlak van De Bocht is zo goed als volledig gericht op waterrecreatie. Met zeil- en windsurfclubs. Het natuurgebied vormt een aaneensluitend geheel met Broek De Naeyer, de Biezenweiden en het Blaasveldbroek. Het noordelijk deel van het domein vormt 's winters een belangrijk rustgebied voor Bergeenden. Behalve die eendensoort komen er nog verschillende andere voor. Die onderhielden zich bij mijn doortocht met gekwaak, geknor en een soort gesnuif.

Het kasteel De Bocht. Van de voorkant gezien.

Het slingerende pad leidde tenslotte weer naar het beginpunt van de wandeling. Het autootje wachtte geduldig en de voorruit was niet eens aangevroren. Wel begon het zachtjes te sneeuwen even nadat ik daar vertrokken was. En dat werd steeds meer naarmate ik dichterbij huis kwam. Een zwanenzang want een etmaal later is bijna de gehele witte vacht weer verdwenen. Sic transit gloria mundi.

De track van deze ruim 21 kilometer door sneeuw en ijs.

©2010 Michel Christiaens